

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DARBUOTOJŲ TOLERANCIJOS KORUPCIJAI TYRIMAS 2025 M.

Korupcija yra suvokiama kaip bet koks valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens elgesys, piktnaudžiavimas patikėta galia siekiant asmeninės naudos. Šis reiškinys daro didelę įtaką tiek visuomenės pasitikėjimui valstybės institucijomis, tiek jų veiklos efektyvumui. Korupcijos apraiškos gali būti įvairios: nuo kyšių priėmimo ir interesų konfliktų iki nepotizmo ar neskaidrių viešųjų pirkimų. Jos poveikis ypač žalingas toms valstybės institucijoms, kurios yra atsakingos už socialinės apsaugos užtikrinimą ir viešųjų paslaugų teikimą, nes tokiais atvejais kenčia ne tik institucijų reputacija, bet ir visuomenės gerovė.

Tyrimo tikslas yra įvertinti Pakruojo rajono savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį (toliau kartu vadinama – darbuotojai arba respondentai) požiūrį į korupciją ir jos prevenciją. Šiuo tyrimu siekiama apžvelgti, kaip darbuotojai reaguoja į korupcijos apraiškas, kokios antikorupcinės priemonės yra žinomos, kaip dažnai pasitaiko korupcijos atvejų ir kokios priemonės galėtų padidinti organizacijos skaidrumą. Tyrimas yra svarbus siekiant užtikrinti skaidrumą ir didinti pasitikėjimą Pakruojo rajono savivaldybės administracija.

Siekiant nustatyti bendrą tolerancijos korupcijai lygį, buvo parengta anoniminė tyrimo anketa, „Tolerancijos lygis korupcijai“, naudojant www.manoapklausa.lt svetainę. Ši platforma buvo pasirinkta dėl jos prieinamumo, naudojimo patogumo ir galimybės užtikrinti respondentų anonimiškumą.

Tyrimo anketa buvo išsiųsta visiems Pakruojo rajono savivaldybės administracijos darbuotojams ir buvo pildoma elektroniniu būdu nuo 2025 m. lapkričio 26 d. iki gruodžio 5 d.

Darbuotojų tolerancijos korupcijai lygio nustatymo tyrimo analizė

Tyrimo galėjo dalyvauti visi Pakruojo rajono savivaldybės administracijos darbuotojai, tiek valstybės tarnautojai, tiek darbuotojai dirbantys pagal darbo sutartis, taip siekiant užtikrinti, kad tyrimo imtis būtų pakankamai didelė ir apimtų įvairiose pozicijose dirbančius darbuotojus, kas suteiktų tyrimo rezultatams reprezentatyvumą.

Tyrimo anketos nuoroda buvo išsiųsta 102 Pakruojo rajono savivaldybės administracijos darbuotojams, tyrimo dalyvavo 50 darbuotojų, t. y. 49 proc. visų darbuotojų. Šis procentas yra pakankamas, kad būtų galima daryti išvadas apie bendrą darbuotojų požiūrį ir korupcijos prevencijos veiksmingumą.

Tyrimo rezultatai rodo, kad 52 proc. visų respondentų yra susipažinę su antikorupcinėmis priemonėmis, likusi dalis respondentų (46 proc.) nurodė, kad nežino apie konkrečias korupcijos prevencijos priemones. Tai rodo, kad reikia imtis papildomų priemonių, siekiant užtikrinti, jog

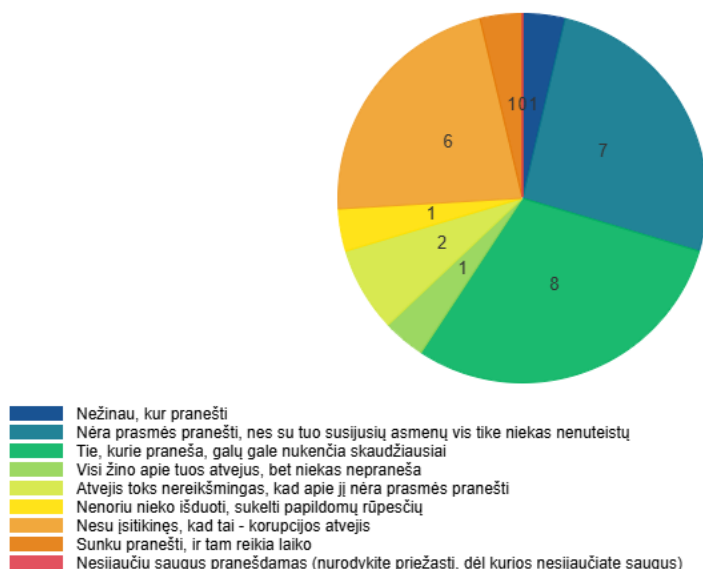
informacija apie vykdomas prevencines priemones ir iniciatyvas būtų lengvai suprantama ir prieinama visiems darbuotojams.

Geriausiai darbuotojams žinomos priemonės korupcijos prevencijai – mokymai antikorupcinėmis temomis, konsultacijų teikimas, informacijos teikimas įvairiomis priemonėmis, darbuotojų įtraukimas į veiklas. Taip pat buvo išreikštas pageidavimas labiau prevenciškai orientuotis į tas sritis, kur yra pavojus korupcijai. Vienas iš pasiūlymų buvo, kad vadovai turi savo pavyzdžiu rodyti kokie veiksmai yra neleistini.

Dauguma tyrime dalyvavusių respondentų turi neigiamą požiūrį į korupciją. Apie žinomus korupcijos atvejus praneštų 23 (46 proc.) respondentų, 27 (54 proc.) respondentų nurodė, jog praneštų atsižvelgiant į aplinkybes. Tuo tarpu neatsirado nei vieno respondento, kuris nepraneštų apie korupcijos atvejį.

Darbuotojai nėra linkę pranešti apie korupcijos atvejį/apraišką, nes 6 (22,2 proc.) respondentų nėra įsitikinę, kad tai korupcijos atvejis, 8 (29,6 proc.) respondentai mano, kad tie kas praneša, nukenčia labiausiai, net 7 (25,9 proc.) respondentai atsakė, kad nemato prasmės pranešti, nes su tuo susijusių asmenų vis tiek niekas nenuteistų, tik vienas respondentas atsakė, kad nežino, kur pranešti.

Nurodykite priežastį, dėl kurios nepranešumėte:

1 pav. priežastys, dėl kurių nepraneštų apie korupcijos atvejį.

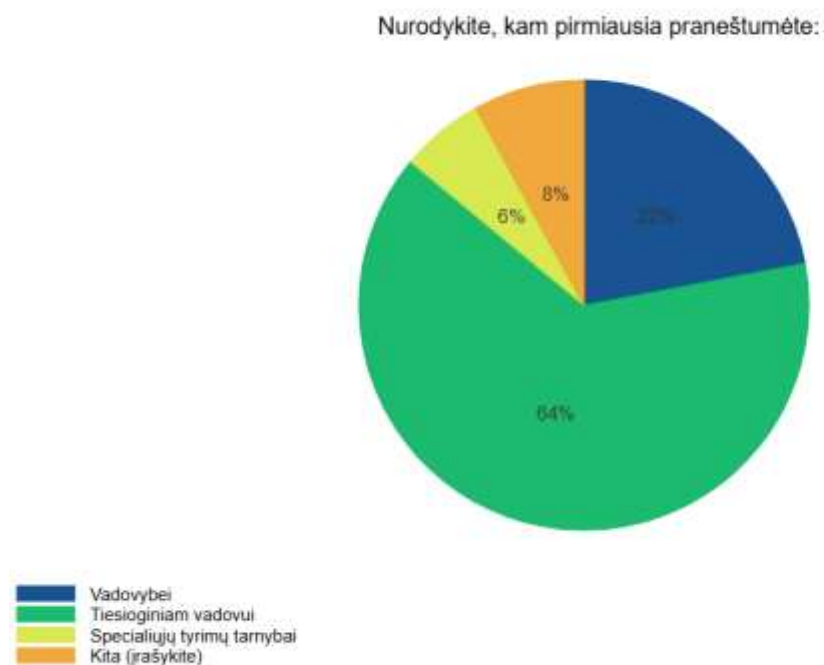
Duomenys tik dar kartą parodo, kad siekiant pokyčių, būtina stiprinti pranešėjų apsaugą, šviesti darbuotojus ir skatinti atvirą organizacijos kultūrą. Todėl nusimatyti priemones ir galimybes papildomai informuoti darbuotojus apie galimybes visiškai anonimiškai pateikti pranešimus apie

galimus pažeidimus yra tikslinga. Tokiu būdu darbuotojai jaustųsi saugūs ir žinotų, kad jų pranešimai bus išklaustyti ir vertinami.

Darbuotojų sąmoningumas ir žinios auga, įgytos antikorupcinės žinios padeda tinkamai ir sėkmingai atpažinti galimus korupcijos atvejus apie kuriuos pranešama žinomais kanalais.

Respondentų nuomone, norint pranešti apie žinomą korupcijos atvejį reikia kreiptis į:

- Tiesioginį vadovą (32 respondentų atsakymai);
- Administracijos vadovybę (11 respondentų atsakymai);
- Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybą (3 respondentų atsakymai);
- Korupcijos prevencijos specialistą (2 respondentų atsakymai).

2 pav. Pranešimų apie korupcijos atvejus pateikimas

Deja, bet pranešėjų kanalą nurodė tik 4 respondentai, kas rodo, kad darbuotojams trūksta informacijos apie pranešėjų kanalą.

Atliekant tyrimą nustatyta, kad dauguma tyrime dalyvavusių respondentų 45 (90 proc.) nesusidūrė su korupcijos apraiškomis darbe, tačiau 5 (10 proc.) respondentų, nurodo, kad yra buvę situacijų, kuomet jam ar kolegai buvo siūlomas kyšis arba kitaip buvo susidūręs su korupcija.

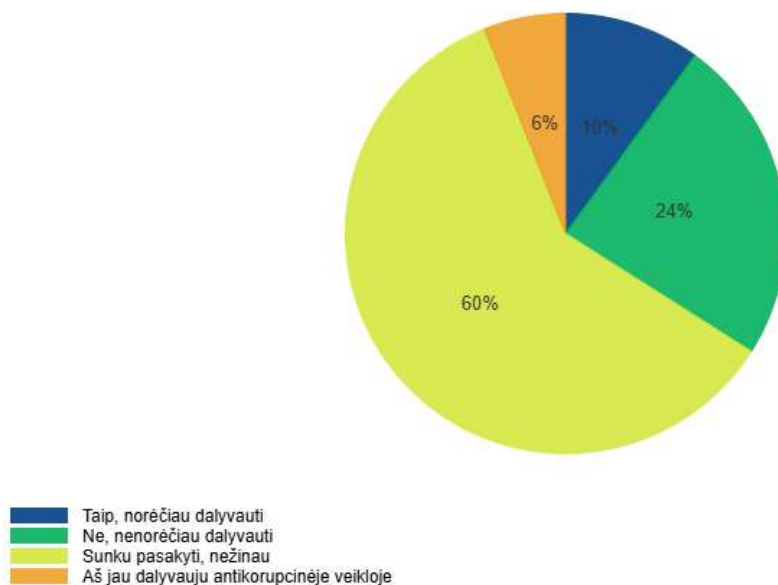
Mažas susidūrusių su korupcija darbuotojų skaičius rodo, kad taikomos antikorupcinės priemonės yra veiksmingos. Nepaisant mažo korupcijos apraiškų atvejų, būtina užtikrinti, kad tendencija išliktų ilgalaikė, nuolat stebint ir gerinant antikorupcines strategijas.

Siekiant įvertinti darbuotojų suvokimą apie korupcijos paplitimą Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje, jų buvo klausiama „Kaip manote, ar įstaigoje yra paplitusi situacija, kai Jūsų įstaigos darbuotojams ar tarnautojams norima papildomai atsilyginti?“ Šis klausimas svarbus, nes atspindi ne tik realią situaciją, bet ir darbuotojų pasitikėjimą organizacija bei antikorupcinėmis priemonėmis. 20 (40 proc.) respondentų mano, kad korupcija Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje nėra paplitusi, 28 (56 proc.) respondentų negali pasakyti (nežino) apie korupcijos paplitimą administracijoje, kas rodo aukštą pasitikėjimo lygį organizacijos veikla ir antikorupcinėmis priemonėmis, ir 2 (4 proc.) respondentų nurodo, kad korupcija yra paplitusi. Nors šis procentas nedidelis, jis atskleidžia, kad tam tikra dalis darbuotojų vis dar mato korupcijos problemos egzistavimo galimybę.

Verta pastebėti, kad net 49 (98 proc.) respondentų per pastaruosius penkis metus patys niekam nėra davę ar siūlę kyšio, kas rodo respondentų sąmoningumą.

Tyrimas parodė, kad dalyvauti antikorupcinėje veikloje norėtų tik 5 (10 proc. respondentų, 30 (60 proc.) apklaustųjų nežino, ar norėtų dalyvauti antikorupcinėje veikloje. Trys respondentai jau dalyvauja antikorupcinėje veikloje. Tenka apgailestauti, kad net 12 (24 proc.) respondentų nenori dalyvauti antikorupcinėje veikloje. Tam gali turėti įtakos žinių trūkumas apie antikorupcinę veiklą.

Ar Jūs norėtumėte dalyvauti antikorupcinėje veikloje?

3 pav. Dalyvavimas antikorupcinėje veikloje.

Tyrimo apibendrinimas

Bendrai vertinant, tyrimo rezultatai atskleidė, kad dauguma respondentų (90 proc.) mano, jog korupcija Administracijoje nėra paplitusi, kas rodo aukštą organizacijos veiklos skaidrumo ir

antikorupcinių priemonių veiksmingumo vertinimą. Tačiau 10 proc. respondentų mano, kad korupcija yra paplitusi, kas signalizuoja apie tam tikras egzistuojančias rizikas ir galimą nepasitikėjimą kai kuriose srityse.

Apibendrinant galima teigti, kad nors korupcijos paplitimas Administracijoje yra mažas, tam tikros rizikos sritys ir pavieniai korupcijos atvejai egzistuoja. Efektyvios antikorupcinės priemonės bei darbuotojų sąmoningumo didinimas gali padėti sumažinti korupcijos riziką ateityje.

Išvados ir rekomendacijos

Atsižvelgiant į respondentų pateiktas įžvalgas ir pasiūlymus, siekiant mažinti korupcijos riziką ir stiprinti organizacijos skaidrumą, rekomenduojama:

- Organizuoti reguliarius mokymus darbuotojams, siekiant gilinti jų teorines ir praktines žinias korupcijos prevencijos temomis;
- Didinti darbuotojų įtraukimą į sprendimų priėmimą ir antikorupcinių priemonių kūrimą bei įgyvendinimą, skatinti aktyvų jų dalyvavimą organizacijos skaidrumo stiprinime.
- Užtikrinti, kad vadovybė rodytų skaidrumo ir sąžiningumo pavyzdį, aiškiai apie tai komunikuoti tiek organizacijos viduje, tiek išorėje.
- Būtina su darbuotojais komunikuoti apie vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų saugumą ir patikimumą, pranešusių asmenų apsaugos ir skatinimo jiems priemonės, jų teises.